

**CONSILIUL ORĂȘENESC
DROCHIA**

**STRATEGIA DE DEZVOLTARE
SOCIO-ECONOMICĂ
A ORĂȘULUI DROCHIA**

**COMPONENTA APĂ ȘI CANALIZARE
(2018 – 2025)**

DROCHIA, 2018

Componenta de AAC din SDSE este aprobată prin
Decizia nr. 8/5 din 14.12.2018 a Consiliului Orășenesc Drochia

Elaborat cu suportul:

Proiectului „Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova” (MSPL), implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

Această activitate este realizată cu sprijinul financiar al Ministerului German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) și al Guvernului Suediei.

Partenerii proiectului:

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
Agențiile pentru Dezvoltare Regională Nord, Centru, Sud și UTA Găgăuzia

Autor:

Grupul de Lucru Planificare Strategică a raionului Drochia

Opiniile exprimate în prezentul text aparțin autorului/autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al GIZ, finanțatorilor și partenerilor proiectului MSPL.

Cuprins:

Acronime și abrevieri	Error! Bookmark not defined.
Glosar de Termeni.....	Error! Bookmark not defined.
Introducere	Error! Bookmark not defined.
Partea I. Analiza Situației Curente	Error! Bookmark not defined.
1.1. Cadrul legal și de politici	Error! Bookmark not defined.
1.2. Acoperirea cu servicii	Error! Bookmark not defined.
1.3. Calitatea serviciilor	Error! Bookmark not defined.
1.4. Starea infrastructurii	Error! Bookmark not defined.
1.5. Eficiența operațională	Error! Bookmark not defined.
1.6. Aspecte sociale și de gen	Error! Bookmark not defined.
Partea II. Strategia de Dezvoltare.....	Error! Bookmark not defined.
2.1. Obiectivul sectorial de dezvoltare	Error! Bookmark not defined.
2.2. Priorități de dezvoltare	20
2.3. Obiective specifice	Error! Bookmark not defined.
2.4. Planul de acțiuni	Error! Bookmark not defined.
2.5. Evaluare și monitorizare	Error! Bookmark not defined.

Lista Tabelelor

Tabelul 1. Situația în sectorul de AAC din orașul Drochia	13
Tabelul 2 Tabelul indicatorilor țintă.....	19

Acronime și abrevieri

AA	-	Alimentarea cu apă
AAC	-	Alimentarea cu apă și canalizare
ADR	-	Agenția pentru Dezvoltare Regională
ANRE	-	Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică
APL	-	Autoritate publică locală
CBTM	-	Cadrul bugetar pe termen mediu
FNDR	-	Fondul Național de Dezvoltare Regională
GIZ	-	Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei
MADRM	-	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
MDL	-	Moneda națională, Leu moldovenesc
ODM	-	Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului
OpR	-	Operator Regional
PAAS	-	Planul de alimentare cu apă și sanitație
PIP	-	Planul de Investiții Prioritare
PRS	-	Program Regional Sectorial
RDN	-	Regiunea de Dezvoltare Nord
SCADA	-	Sistemul de supraveghere, control și achiziție de date
SEAU	-	Stație de epurare a apelor uzate
SF	-	Studiu de Fezabilitate
UE	-	Uniunea Europeană

Glosar de termeni

Aducțiune	- parte a sistemului public de alimentare cu apă, constituit din rețeaua de conducte cuprinsă între punctul de captare și rețelele publice de transport sau de distribuție a apei;
Aglomerare umană	- zonă în care populația și/sau activitățile economice sunt suficient de concentrate pentru a face posibilă colectarea apelor uzate orășenești și dirijarea lor spre o stație de epurare sau spre un punct final de evacuare;
Alimentare cu apă	- totalitatea activităților și lucrărilor efectuate în scopul captării, tratării, transportării, înmagazinării și distribuirii apei potabile către consumatori;
Apă potabilă	- apă destinată consumului uman, direct sau indirect, timp îndelungat fără a-i prejudicia sănătatea;
Ape de suprafață	- ape stătătoare și ape curgătoare de la suprafața solului;
Ape subterane	- ape care se află sub suprafața solului în zona de saturație și în contact direct cu solul sau cu subsolul;
Ape uzate	- ape ce provin din activități casnice, sociale și economice, conținând poluanți sau reziduuri care îi alterează caracteristicile fizice, chimice și bacteriologice inițiale;
Ape industriale uzate	- apele uzate care provin din spațiile utilizate în scopuri comerciale sau industriale altele decât apele menajere uzate sau apele de scurgere (apă uzată care provine din procesul industrial de producție);
Ape menajere uzate	- ape uzate provenite din folosirea apei în gospodărie, instituții publice și servicii, care provin din metabolismul uman, din activități menajere și igienico - sanitare și care sunt deversate în sistemul de canalizare;
Ape urbane uzate	- ape menajere uzate sau amestec de ape menajere uzate cu ape industriale uzate și/sau ape de scurgere;
Branșament de apă	- parte din rețeaua publică de alimentare cu apă care asigură legătura între rețeaua de distribuție și rețeaua interioară a unei incinte sau a unei clădiri;
Consumator	- persoană fizică sau juridică, care beneficiază de servicii publice de alimentare cu apă și de canalizare în baza unui contract încheiat cu operatorul;
Epurare corespunzătoare	- epurarea apelor uzate prin orice proces și/sau sistem, care după evacuarea apelor uzate permite receptorilor să întrunească obiectivele relevante de calitate prevăzute în normele tehnice și în avizele și autorizațiile de gospodărire a apelor în vigoare;
Epurare primară	- epurarea apelor uzate printr-un proces fizic și/sau chimic, care implică decantarea materiilor în suspensie sau prin alte procedee în care CBO5 al apelor uzate influente este redus cu cel puțin 20%, iar materiile în suspensie, cu cel puțin 50%;

Epurare secundară	- epurarea apelor uzate printr-un proces biologic cu decantare secundară sau printr-un alt procedeu, care permite respectarea condițiilor prevăzute în regulamente în vigoare;
Operator	- persoană juridică care dispune, dirijează, exploatează și întreține un sistem public de alimentare cu apă și de canalizare și furnizează consumatorilor serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare în baza unui contract;
Plan de alimentare cu apă și sanitație (PAAS)	- document de planificare a investițiilor pentru dezvoltarea pe termen lung a infrastructurii de alimentare cu apă și sanitație, elaborat pentru o anumită regiune, raion sau localitate (municipiu, oraș, sat, comună), astfel încât să se potrivească perfect cu sistemele existente și cu disponibilitățile și constrângerile ce vizează sursele de apă locale și cu prevederile legislației în vigoare;
Resurse de apă	- ape de suprafață, ape subterane și precipitații atmosferice căzute pe teritoriul Republicii Moldova;
Rețea de canalizare	- construcție din canale colectoare, construcții-anexă etc., care asigură colectarea și transportul apei de canalizare la stația de epurare;
Sistem public de alimentare cu apă	- ansamblu de instalații tehnologice, echipamente funcționale și dotări specifice prin care se realizează serviciul public de alimentare cu apă și cuprinde următoarele componente: captări, aducțiuni, stații de tratare, stații de pompare cu sau fără hidrofor, rezervoare de înmagazinare, rețele publice de transport al apei, rețele publice de distribuție a apei;
Sistem public de canalizare	- ansamblu de instalații tehnologice, echipamente funcționale și dotări specifice prin care se realizează serviciul public de canalizare și cuprinde următoarele componente: rețele publice de canalizare, stații de pompare, stații de epurare, colectoare de evacuare spre emisar.

Întroducere

Scopul actualizării Strategiei de Dezvoltare Social-Economică a orașului Drochia reprezintă stabilirea unor căi clare de dezvoltare a sectorului de aprovizionare cu apă și canalizare în oraș pentru a asigura accesul populației la servicii calitative și accesibile. Strategia actualizată reprezintă un instrument operațional în planificarea urbană cu menirea de a spori capacitatea autorităților publice locale în elaborarea unor proiecte durabile și crearea condițiilor pentru dezvoltarea domeniului Alimentării cu Apă și Canalizării.

La elaborarea capitolului de AAC a fost utilizată metodologia de planificare strategică, bazată pe prioritățile naționale de dezvoltare a sectorului, corelate cu prioritățile regionale și, în rezultat, cu prioritățile locale ale orașului și raionului Drochia. Actualizarea documentului s-a desfășurat cu implicarea activă a reprezentanților autorităților publice locale de nivelul I, a instituțiilor de stat abilitate cu atribuții în domeniul aprovizionării cu apă și canalizare, a instituțiilor sociale și a sectorului asociativ. Componenta Grupului Local, creat prin dispoziția primarului orașului (nr. 28- din 28.02.2018), a reprezentat nucleul de bază al elaborării acestui document.

Procesul de planificare a fost coordonat de către Agenția de Dezvoltare Regională Nord, care a asigurat promovarea politicilor regionale în domeniu, a asigurat relațiile de colaborare cu părțile implicate pentru sectorul dat.

Strategia de dezvoltare socio-economică a orașului Drochia reprezintă un document elaborat în scopul identificării potențialului unității administrativ-teritoriale în soluționarea multiplelor probleme ce stau în față pentru perioada 2014 – 2020. Prezentul document este elaborat cu asistența metodologică și financiară din partea proiectului GIZ "Modernizarea Serviciilor Publice Locale" în scopul actualizării Strategiei de Dezvoltare Social-Economică a orașului Drochia în sectorul de aprovizionare cu apă și servicii de canalizare și este propus de a fi atașat la strategia dată sub formă de anexă. Componenta AAC este elaborată pentru perioada 2018 – 2025 și depășește termenii generali ai strategiei actuale. Se propune, după actualizarea Strategiei de dezvoltare socio-economică a orașului Drochia pentru perioada următoare, componenta AAC să fie inserată în documentul nou ca parte componentă.

Partea I. Analiza situației curente

1.1. Cadrul legal și de politici

Sectorul de AAC în Republica Moldova este reglementat de următoarele **acte legislative și normative**:

- Legea **privind administrația publică locală** nr. 436 și Legea **privind descentralizarea administrativă** nr. 435 (din 28.12.2006) includ ca domenii proprii de activitate ale administrației publice locale de nivelul întâi serviciile de alimentare cu apă și canalizare.
- Legea privind **serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare** nr. 303 din 13.12.2013 stabilește cadrul legal pentru înființarea, organizarea, gestionarea serviciului public de AAC, cerințele și condițiile de încheiere a contractului de delegare a gestiunii.
- Legea **apelor** nr. 272 din 23.12.2011 stabilește cadrul legal privind gestionarea, protecția și utilizarea eficientă a apelor de suprafață și a apelor subterane, definind două bazine hidrografice (Nistru și Dunărea – Prut - Marea Neagră). Legea are ca scop protecția apei împotriva poluării și stabilește standarde de calitate a mediului. Evacuările de ape uzate din mediul urban și mediul rural sunt, de asemenea, reglementate.
- Legea privind **serviciile publice de gospodărie comunală** nr. 1402 din 24.10.2002 stabilește cadrul juridic unitar privind înființarea și organizarea serviciilor publice de gospodărie comunală în unitățile administrativ-teritoriale, inclusiv contractarea gestiunii serviciilor publice prin semnarea contractului de concesiune.

- Legea cu privire la **apa potabilă** nr. 272 din 10.02.1999 reglementează relațiile din domeniul alimentării cu apă potabilă și stabilește norme referitoare la asigurarea persoanelor fizice și juridice cu apă potabilă, la funcționarea sigură a sistemelor de alimentare cu apă potabilă și la calitatea ei, răspunderea pentru încălcări în acest domeniu.
- Legea privind **administrarea și deținutarea proprietății publice** nr. 121 - XVI din 04.05.2007 definește bunurile domeniului public, modul lor de gestiune inclusive prin concesiune, stabilind că obiect al concesiunii pot fi bunurile sau serviciile comunale.
- Legea **cu privire la concesiuni** nr. 534-XIII din 13.07.95 care stabilește relațiile juridice la semnarea contractelor de concesiune și plata redevenței.
- Legea **metrologiei** nr. 19 din 04.03.2016 stabilește structura sistemului național de metrologie, unitățile de măsură permise spre utilizare în Republica Moldova, principiile de administrare în domeniul metrologiei, categoriile de documente normative din domeniul metrologiei legale, precum și cerințele față de mijloacele de măsurare și măsurările din domeniile de interes public.
- Hotărârea Guvernului nr. 1466 din 30.12.2016 pentru aprobarea **Regulamentului sanitar privind sistemele mici de alimentare cu apă potabilă**, stabilește cerințe de sănătate publică față de calitatea apei, alegerea locului de amplasare, amenajare și exploatare a instalațiilor de captare, acumulare și distribuire a apei, precum și a teritoriului aferent și are ca scop reglementarea asigurării alimentării cu apă potabilă sigură a populației din comunitățile mici. Regulamentul se aplică sistemelor mici de alimentare cu apă potabilă, în stare funcțională sau proiectate, care furnizează mai puțin de 200 m³ în medie/zi sau care deservește comunități mai mici de 2.000 persoane și servesc pentru satisfacerea cerințelor populației în apă potabilă și menajeră.
- Hotărârea Guvernului nr. 934 din 15.08.2007 cu privire la instituirea **Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al apelor minerale naturale, potabile și băuturilor nealcoolice îmbuteliate”** și în special Anexa 2, reglementează în continuare calitatea apei potabile și stabilește cerințe de monitorizare și de raportare a calității apei.
- Hotărârea Guvernului nr. 931 din 20.11.2013 pentru aprobarea **Regulamentului cu privire la cerințele de calitate a apelor subterane**, care transpune parțial Directiva UE 2000/60/CE și Directiva 2006/118/CE privind protecția apelor subterane împotriva poluării și a deteriorării prevede cerințe de calitate a apelor subterane, cât și normele privind starea apelor subterane.
- Hotărârea Guvernului nr. 949 din 25.11.2013 pentru aprobarea **Regulamentului privind zonele de protecție sanitară a prizelor de apă** stabilește norme de delimitare, creare și funcționare a zonelor de protecție sanitară a prizelor de apă din apele de suprafață și din cele subterane.
- Hotărârea Guvernului nr. 950 din 25.11.2013 pentru aprobarea **Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în corpuri de apă pentru localitățile urbane și rurale** și este o transpunere parțială a Directivei UE nr. 91/271/CEE privind tratarea apelor urbane reziduale (UWWTD).
- Hotărârea Guvernului nr. 1063 din 16.09.2016 cu privire la aprobarea **Programului Național pentru implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016-2025**. Scopul general al acestui Program este îmbunătățirea calității vieții populației și accesului la apă potabilă sigură și sanitație îmbunătățită. Obiectivul general al prezentului Program constă în atingerea indicatorilor-țintă la Protocol pentru cele 20 de domenii până în anul 2025. Obiectivele specifice se referă la (1) asigurarea către anul 2025 a distribuiri apei potabile sigure în 100% instituții pentru copii și a accesului populației generale la sisteme de apeduct până la 75%; (2) asigurarea în proporție de 100% a accesului populației la sisteme îmbunătățite de sanitație, inclusiv până la 50% la sisteme de canalizare; (3) reducerea cu 50 % a deversărilor apelor uzate neepurate; (4) creșterea până la 80% a ponderii populației care posedă cunoștințe relevante privind siguranța apei potabile, igiena și sănătatea.
- Hotărârea de Guvern nr.199 din 20.03.2014 cu privire la aprobarea **Strategiei de alimentare cu apă și sanitație (2014-2028)** în scopul dezvoltării sectorului alimentare cu apă și sanitație, creării cadrului necesar pentru asigurarea graduală până în anul 2028 a accesului la apă sigură și sanitație adecvată pentru toate localitățile și populația Republicii Moldova, contribuind astfel la îmbunătățirea sănătății, demnității și calității vieții și la dezvoltarea economică a țării.

1.1.1. Cadrul național de politici

La baza politicii de dezvoltare a Republicii Moldova stă **Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”**, aprobată prin Legea nr. 166 din 11.07.2012, care vizează îmbunătățirea politicilor naționale și armonizarea cadrului legal în conformitate cu acquis-ul comunitar și standardele europene. Strategia stabilește un număr de direcții de dezvoltare a sectorului AAC, inclusiv obiectivele naționale pentru atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) în domeniul AAC pentru perioada anilor 2015-2025. Momentan, este elaborat conceptul **Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030”**¹, care prin prioritatea 2 vizează asigurarea condițiilor de trai decente pentru toți.

Principalul document de politici în sectorul AAC este **Strategia de alimentare cu apă și sanitație**, care acoperă perioada anilor **2014-2028**, aprobată prin HG nr. 199 din 20 martie 2014. Obiectivul general al Strategiei îl constituie asigurarea graduală a accesului la apă sigură și canalizare adecvată pentru toate localitățile din Republica Moldova. Conform prevederilor strategiei, pentru minim 65% din populația Republicii Moldova urmează să se asigure servicii de alimentare cu apă (până în anul 2020) și canalizare (până în 2025).

În sprijinul implementării acestor obiective, Strategia prevede următoarele direcții strategice de reformare a sectorului:

- Descentralizarea completă a serviciilor publice AAC (APL de nivelul 1 sunt principalele entități responsabile de înființarea, organizarea și controlul funcționării serviciilor publice de AAC);
- Promovarea principiilor economiei de piață și atragerea capitalului privat în sector;
- Promovarea oportunităților de regionalizare în sector pentru eficientizarea costurilor și creșterea calității serviciilor prestate. În special, se va urmări (de perspectivă) crearea unor companii regionale, care să furnizeze servicii de alimentare cu apă și canalizare pentru cel puțin 100 000 de locuitori, cu un prag de excludere a comunităților cu mai puțin de 5 000 de persoane în cazul canalizării și de 500 de persoane în cazul conectării la alimentarea cu apă potabilă. Scopul final al regionalizării îl reprezintă crearea a 3-5 companii regionale, care să furnizeze servicii de alimentare cu apă și de canalizare pentru întreaga populație din Republica Moldova, cu excepția satelor mici.
- Profesionalizarea serviciilor de AAC, prin introducerea obligativității licențierii în domeniu;
- Obligatorietatea armonizării cadrului legal național cu prevederile acquis-ului comunitar, revizuirea și armonizarea normelor și regulilor tehnice de construcție;
- Prioritizarea investițiilor publice pentru apă și canalizare, în conformitate cu numărul de locuitori. În acest sens, investițiile se prevăd să fie alocate în mod prioritar comunităților urbane mari, unde deja există rețele, care trebuie să fie reabilite și extinse, prin aceasta acoperind într-un termen relativ scurt un număr mai mare de populație care va avea acces la servicii de calitate.
- Introducerea corelării strânse și etapizate dintre planificare, proiectare și finanțare în sectorul AAC: elaborarea Planurilor de Aprovizionare cu Apă și Sanitație (PAAS) - includerea investițiilor prioritare în CBTM – pregătirea Studiului de Fezabilitate (SF) – alocarea finanțării;
- "Depolitizarea" procesului de aprobare a tarifelor, prin transferul competenței de reglementare tarifară de la APL la Agenția Națională de Reglementare în Energetică (ANRE);
- Încurajarea implementării soluțiilor moderne și descentralizate de sanitație (e.g. zone umede construite, toalete tip Ecosan, fose septice ecologice, etc.).

Strategia de Mediu pentru anii 2014-2023 prevede crearea unui sistem eficient de management de mediu, care să contribuie la creșterea calității factorilor de mediu și să asigure populației dreptul la un mediu natural curat, sănătos și durabil prin:

- asigurarea accesului, până în anul 2023, a circa 80% din populație la sisteme și servicii sigure de alimentare cu apă și a circa 65% la sisteme și servicii de canalizare prin

¹ https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/viziunea_snd_2030_2_0.pdf

extinderea și dezvoltarea sistemelor regionale de alimentare cu apă și canalizare Soroca – Bălți cu conectarea orașelor Florești, Drochia, Râșcani, Sângerei, Telenești și a localităților rurale adiacente.

Strategia Națională de Dezvoltare Regională pentru perioada 2016-2020 evidențiază regiunea Nord cu cea mai mare pondere a populației cu acces îmbunătățit la servicii de canalizare și cel mai scăzut cu servicii de alimentare cu apă. Strategia conține unele prevederi importante cu tangență la dezvoltarea sectorului de ACC :

- se vor promova principiile de regionalizare în organizarea prestării serviciilor de AAC;
- se va da prioritate proiectelor de infrastructură cu impact regional și nu local.

1.1.2. Cadrul regional de politici

RDN dispune de Strategia de Dezvoltare Regională Nord și Program Regional Sectorial de Alimentare cu Apă și de Canalizare, elaborat în cadrul proiectului “Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova”.

Strategia de Dezvoltare Regională Nord

Obiectivele:

- Extinderea și reabilitarea sistemelor de aprovizionare cu apă, canalizare, stații de epurare și sisteme de irigare;
- Dezvoltarea sistemelor de alimentare cu apă din bazinele hidrografice ale râurilor Nistru și Prut;
- Îmbunătățirea accesului la servicii de AAC a circa 50 mii locuitori din RDN;
- Modernizarea și regionalizarea serviciilor publice de aprovizionare cu apă și canalizare;
- Promovarea măsurilor de protecție a mediului prin reconstrucția și modernizarea stațiilor de epurare.

Tendința de viitor reprezintă regionalizarea serviciilor de apă și canalizare, în scopul asigurării sănătății populației și ridicării nivelului de trai în regiune;

Sistemele de apă și canalizare urmează să fie construite în primul rând în raioanele care au cele mai subdezvoltate rețele și în localitățile care pot fi conectate la apeductul Soroca - Bălți, Prut - Fălești, Prut - Glodeni, Prut - Edineț, Prut – Briceni, etc.

Program Regional Sectorial de Alimentare cu Apă și de Canalizare pentru Regiunea de Dezvoltare Nord din septembrie 2014.

Programul Regional Sectorial AAC reprezintă un instrument operațional pentru planificarea regională cu principalele obiective:

- Sporirea capacității Autorităților Publice Locale în dezvoltarea de proiecte regionale durabile;
- Crearea tuturor condițiilor necesare pentru elaborarea unui portofoliu de proiecte în sectorul AAC în cele trei regiuni țintă de dezvoltare (Nord, Centru și Sud), care încorporează toate necesitățile de dezvoltare ale sectorului în conformitate cu cadrul relevant, strategic și în vigoare, legal și de politici.

Obiectivele Regiunii de Dezvoltare Nord:

- 47% - rata de conectare la servicii de apă îmbunătățite, dintre care:
 - ❖ 90% la nivel urban;
 - ❖ 23% la nivel rural.
- 43% - rata de conectare la sisteme de canalizare (sisteme de colectare și transport a apelor uzate), dintre care:
 - ❖ 80% la nivel urban;
 - ❖ 22% la nivel rural.

1.1.3. Cadrul Instituțional

În prezent, la nivel național actorii-cheie în procesul de reglementare și dezvoltare a sectorului de AAC sunt Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM) și Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (MSMPS), cu un rol important al Ministerului Economiei și Infrastructurii (MEI), Ministerului Finanțelor (MF), Cancelaria de Stat, Agenția Națională de Reglementare în Energetică (ANRE), Biroul Național de Statistică (BNS), Organizațiile Ne-Guvernamentale (ONG-urile) și donatorii.

Donatorii și instituțiile financiare internaționale constituie o sursă importantă de finanțare a sectorului. Principalii reprezentanți în sectorul AAC în Republica Moldova sunt: Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, Agenția Austriei pentru Dezvoltare, Banca Mondială, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Banca Europeană pentru Investiții, Uniunea Europeană (UE), etc.

La nivel regional Agenția de Dezvoltare Nord și administrațiile publice locale (APL) la nivel local, în responsabilitatea cărora sunt serviciile de AAC. Conform Legii serviciilor publice de gospodărie comună nr. 1402 din 24.10.2002, autorităților administrației publice locale de nivelul I îi revin responsabilitățile înființării, administrării, gestionării și finanțării serviciilor de alimentare cu apă și canalizare. Astfel, întreprinderile prestatoare de servicii de apă și de canalizare fac parte din cadrul instituțional.

1.2. Acoperirea cu servicii

Alimentarea cu apă.

Orașul Drochia are o acoperire cu servicii de alimentare cu apă la nivel de 80,5% ce se estimează la cifra de 13805 oameni. Astfel, comparativ cu indicatorii RDN a populației deservite de sistem de alimentare cu apă (43,5% din populația RDN) și cei naționali (54,2%) în 2017, orașul Drochia se plasează mai sus de aceste cifre.

Nu au acces la apă din sisteme centralizate la moment 19,5% din locuitorii orașului, sau aproximativ 3353 de locuitori. Este prevăzut de administrația orașului proiectarea și apoi construcția rețelelor de sisteme centralizate de apă pentru a asigura accesul tuturor locuitorilor orașului la serviciul dat în termeni medii.

Toate instituțiile bugetare (19) și alte categorii de consumatori (228) sunt asigurați cu servicii de alimentare cu apă centralizate.

La moment orașul este asigurat din sursă de apă din surse subterane.

Consumul real de apă reprezintă cantitatea de apă consumată de o persoană în timp de 24 de ore pentru satisfacerea necesităților fiziologice și menajere în condiții de funcționare normală a sistemului de alimentare cu apă (l/pers/zi) și este raportul dintre volumul zilnic de apă facturată la numărul de consumatori. Consumul real de apă (în baza volumului zilnic de apă facturată) constituie 69 l/pers/zi. Consumul real de apă (în baza volumului zilnic de apă facturată pentru consumatorii rezidențiali) - 63 l/pers/zi. Pornind de la aceste considerente, stabilim, că un consumator de servicii de apă din sector rezidențial în medie consumă pe an 23 m³/an., ceea ce constituie mai mult ca media de apă furnizată la nivel național (17 m³/an locuitor) și peste media RDN (9,4 m³/an locuitor).

Gospodăriile casnice au consumat 89,2% din apa facturată sau 306581 m³/an , agenții economici au consumat (6,48%) din apa facturată sau 22280 m³/an și instituțiile bugetare au consumat (4,36%) din apa facturată sau 15000 m³/an ,

Canalizare.

Orașul Drochia are o acoperire cu servicii de canalizare la nivel de 58 %, ce se estimează la cifra de 9914 oameni. Astfel, comparativ cu indicatorii RDN a populației conectate la sistemul de canalizare (17,8%) și cei naționali (23,1%) orașul se plasează mai sus de acești indicatori.

Nu au acces la sisteme centralizate de canalizare la moment 42% din locuitorii orașului, sau aproximativ 7244 de locuitori. Este prevăzută proiectarea sistemelor noi și reabilitarea sistemelor vechi de canalizare și apoi construcția lor pentru a asigura accesul tuturor locuitorilor orașului la serviciul dat în termeni medii.

Instituțiile bugetare (19) și agenții economici (184) sunt conectați la sistemele de canalizare.

Orașul Drochia dispune de două stații de epurare a apelor reziduale. Stațiile de epurare a apelor uzate sînt amplasate spre sud-est de la centrul orașului. Prima stație a fost dată în exploatare în anul 1968, cu capacitatea de 3500 m³/zi. În prezent capacitatea stației de epurare a apelor reziduale constituie 620 m³/zi. A doua stație de epurare a fost dată în exploatare la sfîrșitul anului 2016, cu capacitatea de 400m³/zi cu perspectiva de a fi extinsă la 800m³/zi". Pe an ambele stații prelucrează în jur de 220.000 – 270.000 m³/an de ape reziduale.

Tabela 1. Situația în sectorul de AAC din orașul Drochia

	Total	Dintre care:			
		Cu acces la servicii centralizate de apă		Fără acces la servicii centralizate de apă	
Gospodării casnice locuibile or.Drochia	9091	8121	89%	970	11%
Populație or.Drochia	17158	13805	80,5%	3353	19,5%
		Acces la servicii centralizate de canalizare		Fără acces la servicii centralizate de canalizare	
	Total				
Gospodării casnice locuibile or.Drochia	9091	5832	64%	3259	36%
Populație or.Drochia	17158	9914	58%	7244	42%

Sursa: Elaborată în baza chestionarului de colectare date

1.3. Calitatea serviciilor

Alimentarea cu apă.

Actualmente, alimentarea cu apă a orașului Drochia se efectuează din sursa de apă subterană, constituită din 7 sonde de adîncime, dintre care la moment funcționale sunt 5.

Apa din apeductul orașului Drochia, conform certificatului sanitar din 2017, este conformă Normelor saniare privind calitatea apei potabile în Republica Moldova (stabilite prin Hotărârea Guvernului RM nr.934/2 din 15.08.2007)

Datele din studiul de fezabilitate pentru proiectul "Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare în orașul Drochia", elaborat în 2015, cu referire la investigațiile de laborator (din 27 mai 2015), oferă, însă alte concluzii: apa nu corespunde integral și la toți parametrii conceptului de apă potabilă, fiind atestată concentrația mărită de Amoniu, Bor și Durtate totală. Conform rapoartelor recente (11.10.2018) ale Centrului de Încercări de Laborator din cadrul Agenției Naționale pentru Sănătate Publică privind rezultatele investigațiilor de laborator ale probelor de

apă, prelevate din 4 sonde din or. Drochia (nr.2,3,4, și 6), în componența apei se atestă o concentrație mărită de Bor (de la 0,69 până la 1,93 mg/l în raport cu nivelul maxim admisibil 0,5 mg/l); de Amoniu (1,17 – 2,73 mg/l; norma 0,5 mg/l) și duritatea de la 1,4 până la 24,4 grade germane, norma admisibilă fiind de 5 grade germane.

Stație de tratare a apei nu există, este doar o instalație de dezinfectare a apei, care necesită reconstrucție.

Orașul Drochia este asigurat cu apă pe parcursul a 24 ore/zi, șapte zile din săptămână.

Canalizare.

Epurarea apelor uzate include treapta mecanică, treapta biologică, treapta terțiară și treapta de dezinfectare.

Conform informației obținute, calitatea apelor uzate la ieșire din prima stație de epurare nu corespunde standardelor în vigoare în Republica Moldova pentru următorii indicatori: azot amoniacal, norma 2 mg/l, concentrația efluentului 10,4 mg/l și fosfor total, norma 2 mg/l, concentrația efluentului 195,4 mg/l. A doua stație se încadrează în parametrii permisivi.

1.4. Starea tehnică a infrastructurii

Alimentarea cu apă.

Lungimea totală a rețelor de apă a orașului Drochia constituie 70,5 km .

Rețeaua de distribuție a apei în orașul Drochia constă din țevi de oțel, fontă, azbociment și polietilenă de înaltă densitate (HDPE) cu diametrele cuprinse între 50 mm și 315 mm.

Rețelele de apeduct din oraș sînt formate din diferite materiale:

1. Oțel - 11,37 km cu vechime de peste 30 ani (16%);
2. Fontă – 21,3 km cu vechime de peste 30 ani (30%);
3. Azbociment – 3,93 km cu vechime de peste 30 ani (6%);
4. HDPE – 33,8 km cu vechime de peste 13 ani (48 %).

După vîrstă țevile din oțel și azbociment necesită a fi înlocuite.

În prezent orașul asigură necesitățile în apă potabilă din 4 sonde arteziene din cele 7 existente.

Sondele au adîncimi de la 140 la 235 m, debitul lor fiind de la 25 la 63 m³/h. Tipul pompelor ЭЦБ 8-25-150 și ЭЦБ 10-63-150, care necesită a fi înlocuite cu pompe moderne. Apa din puțuri se înmagazinează în rezervoarele de apă potabilă (RAP) cu capacitatea de 1000 m³x 2 buc (anul construcției 1986).

Din rezervoare apa este pompată de la stația de pompare de treapta II (SP-2) spre stația de pompare de treapta III (SP-3), care alimentează parțial o parte din consumatori din zona dată. Apa pompată din SP-2 parțial se direcționează în rețeaua de distribuție a apei a zonei de presiune 1 (raionul Spitalului) și restul în patru rezervoare de apă potabilă. Actualmente, debitul de apă pentru SP-I este de 2100 m³/zi. Clădirea stației de pompare de treapta III se află în stare avariata și necesită reparație capitală.

Rezervoarele de apă de la SP-III - 1000 mc; 300mc; 350mc; 2000 mc (anul construcției 1986), de asemenea, necesită reparație capitală.

Pompele de la stațiile de pompare în orașul Drochia sunt relativ noi. În anul 2000 (o unitate) și în anul 2005 (patru unități) au fost înlocuite cu pompe noi (DAB). Pompele vechi nedemontate și care la moment nu se exploatează, de tip Д-200/36 (trei bucăți), trebuiesc înlocuite cu pompe moderne.

La moment, se elaborează documentația tehnică de execuție pentru reabilitarea și extinderea sistemului de alimentare cu apă în orașul Drochia. (costul serviciilor de proiectare 2 430 000 lei). Proiectul tehnic prevede realizarea următoarelor lucrări:

- Reabilitarea rețelelor de distribuție a apei – 10,7 km;
- Construcția (extindere) a 10,3 km rețele de distribuție a apei;

- Construcția aducțiunii de apă potabilă – 2,75 km;
- Reabilitarea a 5 sonde arteziene;
- Reabilitarea a 2 stații de pompare și 6 rezervoare de apă;
- 1200 branșări a consumatorilor noi la rețelele de alimentare cu apă.

Proiectul tehnic pentru reabilitarea și extinderea sistemului de alimentare cu apă în orașul Drochia se preconizează a fi finalizat în trimestrul I al anului 2019.

Canalizare.

Sistemul de canalizare a orașului Drochia este format din rețele de canalizare gravitaționale și sub presiune cu lungimea de 45 km.

Rețelele de canalizare în orașul Drochia sunt din țevi de beton, ceramică, fontă, azbociment cu diametrele cuprinse între 100 mm și 400 mm.

Rețelele de canalizare din oraș sînt formate din diferite materiale:

1. Ceramică – 8175 m cu vechime de peste 35 ani (18%);
2. Fontă – 13873 m cu vechime de peste 35 ani (50%);
3. Azbociment – 11713 m cu vechime de peste 35 ani (26%);
4. Beton armat – 2729 m cu vechime de peste 35 ani (6 %).

Rețelele de canalizare sub presiune:

1. Fontă – 9009 m cu vechime de peste 35 ani (50% este fonta totală).

După vîrstă țevile din ceramică și azbociment necesită a fi schimbate.

Orașul dispune de patru stații de pompare a apelor reziduale.

SPPAU, anul construcției 1968, tipul pompei CD 160-45, stare nesatisfăcătoare.

SPAU-1, anul construcției 1987, tipul pompei CM 160-45, stare nesatisfăcătoare.

SPAU-2, anul construcției 1984, anul reconstrucției 2005, tipul pompei WILO FA 08.64E, stare satisfăcătoare.

SPAU-3, anul construcției 1968, tipul pompei CM 160-45, stare nesatisfăcătoare.

Orașul Drochia dispune de două stații de epurare a apelor reziduale. Stațiile de epurare a apelor uzate sînt amplasate spre sud-est de la centrul orașului. Prima stație și a fost dată în exploatare în anul 1968, cu capacitatea de 3500 m³/zi. În prezent capacitatea stației constituie 620 m³/zi.

Epurarea apelor uzate include treapta mecanică, treapta biologică, treapta terțiară și treapta de dezinfectare.

Epurarea apelor uzate include următoarele instalații:

- Disipator de energie;
- Platforme de nisip (două);
- Deznisipatoare orizontale (două (2) unități);
- Decantoare primare (patru (4) unități);
- Filtre biologice (două unități a câte patru secții);
- Decantoare secundare (două (2) unități);
- Platforme de nămol (4 unități);
- Iazuri biologice (două);
- Depozit și atelier;
- Stație de clorinare, unde are loc dozarea și prepararea soluției de clor.

În domeniul canalizării s-au efectuat investiții pentru construcția stației noi de epurare (12,27 mln lei). La sfîrșitul anului 2016 a fost dată în exploatare o nouă stație de epurare a apelor reziduale cu capacitatea de 400m³/zi cu perspectiva de a fi extinsă la 800m³/zi”. Banii au fost atrași prin intermediul unui proiect transfrontalier de către Consiliul Raional Drochia. Stația reprezintă proces tehnologic de epurare a apelor reziduale, montat în două containere. La momentul estimării capacității stației au fost admise unele greșeli, deoarece volumul apelor reziduale, care vine la stațiile de epurare, depășește capacitatea stației noi și stația nouă este încărcată cu ape reziduale la 100%. Apele reziduale, care nu pot fi primite la prelucrare în stația nouă, se redirecționează și prelucrează la stația veche.

1.5. Eficiența operațională

În orașul Drochia funcționează un operator de servicii de AAC în baza formei organizatorico - juridice: Întreprindere Municipală - Î.M. „Apă Canal din Drochia”. Prevederile Legii nr. 303 din 13.12.2013 stabilesc cerințe noi în relațiile prestator de servicii - consumator, prestator de servicii - proprietarul sistemelor de apeduct și canalizare. Întreprinderea municipală, în calitate de prestator de servicii de apă și de canalizare la nivel local, elaborează diverse documente: contractul de delegare a gestiunii serviciului de alimentare cu apă și canalizare; regulamentul privind folosirea sistemelor comunale de alimentare cu apă și canalizare; regulamentul privind recepționarea apelor uzate, etc., dar nu respectă toate prevederile legislației în vigoare.

Legea privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare (nr. 303 din 13.12.2013) stabilește cadrul legal pentru prestarea serviciului de AAC. În complectarea legii a fost elaborată Strategia de AAC, prevederile căreia reprezintă un document-cheie, care definește, că sistemele publice de apă și de canalizare sunt în responsabilitatea APL. Toate bunurile din sectorul AAC sunt deținute de către administrația publică locală, care se așteaptă să aibă autoritate deplină asupra planificării, elaborării strategiei de dezvoltare locală și prioritizării investițiilor. Astfel, APL urmează să evalueze și să determine cele mai potrivite modalități pentru agregarea serviciilor de AAC.

Î.M. “Apă Canal” din Drochia desfășoară, conform statutului, următoarele genuri de activități în or. Drochia: captarea, pomparea și distribuția apei; servicii de canalizare și epurare a apei uzate.

La moment, tarifele la serviciile prestate, calculate și aprobate, în baza Metodologiei de calcul elaborată de ANRE (hotărîrea ANRE nr. 741 din 18.12.2014) nu există, cu toate că p.55 din Metodologie prevede “Actualizarea tarifelor se va efectua anual, după prezentarea de către operator a raportului financiar pe anul precedent și a materialelor necesare pentru actualizarea tarifelor”.

Operatorul de AAC din orașul Drochia a declarat că deține licența de operare de a presta servicii de alimentare cu apă și de canalizare și dispune de autorizația de mediu.

Numărul de angajați ai întreprinderii este de 77 de persoane. Personal administrativ - 15 persoane, personal tehnic - 61 persoane. Numărul de angajați la 1000 de conexiuni corespunde cifrei de 5,5, ce este o cifră bună (norma pentru Republica Moldova fiind de 5,5 angajați la 1000 de abonați). Operatorul duce lipăa de specialiști cu studii superioare în domeniul gestionării sistemelor de apă și canalizare. Conform Raportului privind starea actuală a sectorului alimentare cu apă și canalizare în Regiunea de Dezvoltare Nord, domeniul apă și canalizare se confruntă cu lipsa de personal calificat, insatisfacția potențialilor angajați față de salariul propus și necesitatea de instruire. Printre subiectele de instruire au fost indicate următoarele: planificarea strategică, planificarea investițiilor și analiza eficienței proiectelor investiționale, planificarea și eficiența resurselor umane, indicatorii de performanță și motivarea personalului, gestiunea clienților, relații cu publicul și alte teme.

Î.M. „Apă Canal din Drochia” dispune de utilaje și mecanisme speciale pentru a asigura prestarea serviciilor de apă și de canalizare. În dotare sunt camion, mașini speciale pentru echipa de intervenție, excavator, generator.

Din numărul de întreprinderi existente în raion, ce prestează servicii apă și canalizare, doar **întreprinderea din Drochia** deține capacitate să se dezvolte într-un **operator regional** (OpR) în cel mai scurt timp. Problemele întreprinderilor sunt legate, în primul rând, de capacitatea mică a pieței de servicii de apă și canalizare. De aici vin și celelalte probleme legate de personal, capacitatea de plată a întreprinderii față de personal, tarife, achitarea serviciilor, capacitatea de prestări servicii calitative, dotarea întreprinderilor cu tehnică specială și instrumente speciale. Unica soluție de a face un salt calitativ în calitatea serviciilor prestate și în lărgirea cu servicii a localităților din raion reprezintă **regionalizarea serviciilor de apă și de canalizare**.

Necesitatea regionalizării în sectorul de apă și sanitație rezultă din următoarele motive:

- Rațiuni de integrare europeană - conformarea cu standardele de mediu stabilite;
- Rațiuni economice - folosirea economiilor la scară pentru reducerea costurilor de investiții și de operare;
- Rațiuni de solidaritate:
 - ❖ Comunitățile mici și mijlocii nu au capacitatea de pregătire și implementare a proiectelor, și de operare a investițiilor.
 - ❖ Orașele mari au capacitatea de a-și susține din surse proprii investițiile necesare (fără asocierea cu localitățile mai mici, nu vor beneficia de fonduri nerambursabile).
 - ❖ Rațiuni de viabilitate - viabilitatea investiției (rezultatul analizei economico - financiare) – nu poate fi demonstrată în majoritatea localităților mici (cu datorii istorice și fără experiența necesară).

Ca urmare a regionalizării sistemelor de alimentare cu apă și canalizare vor fi generate următoarele avantaje:

- Furnizarea serviciilor la nivel regional prin sisteme integrate și cu un management mai profesionist duce în timp la reducerea pierderilor de apă, promovarea conservării resurselor, minimizarea investițiilor și protecția surselor de apă;
- Creșterea capacității de pregătire și implementare a proiectelor de investiții precum și a capacității de negociere a finanțării;
- Îmbunătățirea calității serviciilor furnizate, a relației cu clienții și a percepției acestora privind operatorii;
- Realizarea de economii de scară cu impact asupra eficientizării anumitor categorii de costuri: centralizarea activității de facturare și managementul financiar, unitatea de implementare a proiectelor la nivel regional, managementul laboratoarelor la nivel regional etc.;
- Conducerea activității prin folosirea instrumentelor de management moderne și eficiente și reducerea implicării factorului politic în desfășurarea activității.

În orașul Drochia ponderea facturilor achitate constituie 95%. Măsurile luate de operatorul de AAC față de consumatori care nu achita facturile includ următoarele: preîntâmpinare, avertizări, deconectări și adresări în instanța de judecată.

Sectorul rezidențial este contorizat la 83,44% din consumatori, 100% din instituții publice și agenții economici din orașul Drochia. Contoarele montate sunt, în medie, 15% de clasa "A", clasa "B" - în medie 55% și clasa "C" - în medie 40%.

Volumul de apă nefacturată are un impact negativ asupra costurilor operaționale (consumul mare de energie electrică pentru pomparea apei, costuri pentru reparații curente și capitale, etc.) și asupra veniturilor (pierderilor comerciale). Atât costurile operaționale, cât și veniturile sunt factori importanți pentru dezvoltarea durabilă în domeniul alimentării cu apă. Ponderea pierderilor anuale de apă în volumul total anual de apă transportat constituie 31 % pentru anul 2017 (în studiul de fezabilitate pierderile de apă reale se estimau la 57% din volumul anual de apă nefacturată).

La moment, în oraș tariful pentru apă constituie 10 MDL/m³ pentru consumatori casnici și 39,17 MDL/m³ pentru consumatori non-casnici. Pentru canalizare se achită 7 MDL/m³ (consumatori casnici) și 19,17 MDL/m³ (consumatori non-casnici).

Volumul vânzărilor serviciilor puțin depășește cifra de 6 mln lei, dar se poate observa, că operatorul a înregistrat pierderi din activitatea operațională. Acest lucru reflectă că veniturile operatorului acoperă partial costurile operaționale. Soluția – aprobarea tarifelor argumentate economic.

1.6. Aspecte sociale și de gen

În conformitate cu practica internațională, costul pe cap de locuitor pentru ambele servicii de AAC nu trebuie să depășească 3.5 - 4% din venitul mediu al unei familii (gospodării) sau cca 300 lei/gospodărie per lună. De asemenea, conform prevederilor Strategiei de Alimentare cu Apă și Sanitație (2014-2028) la stabilirea tarifelor serviciilor de alimentare cu apă și canalizare, se va lua în considerare capacitatea de plată a consumatorilor, cu un reper de 3-4% din venitul mediu al unei gospodării.

Luând în considerare îmbătrânirea populației din punct de vedere demografic, cheltuielile medii pentru întreținerea locuinței (392 MDL/persoană sau 19,5% din cheltuielile de consum) și capacitatea financiară a populației, prestarea serviciilor la standarde minime de calitate și achitarea lor față de prestatorul de servicii ar trebui să se încadreze în următoarele sume:

- 1) consum de apă/lună de o persoană 50 litri/zi x 30 zile = 1,5 m³ /lună;
- 2) în zona urbană o persoană va achita servicii:
 - apă - 34,5 lei/lună;
 - apă și canalizare - 74,4 lei/lună;
- 3) în zona urbană pentru o familie formată din 3 membri:
 - apă - 103,5 lei/lună;
 - apă și canalizare - 223,2 lei/lună.

Genul, spre deosebire de sexul biologic, se referă la rolurile sociale adoptate și atribuite bărbaților și femeilor. Există mai multe roluri diferite de gen, care variază în funcție de diferențele culturale, istorice și circumstanțe economice. Rolurile de gen sunt adesea strâns legate de drepturile și obligațiile femeilor și bărbaților într-o societate dată, precum și de relațiile de putere dintre ei.

Egalitate dintre sexe înseamnă, că femeile și bărbații să se bucure de același statut. Acest lucru implică faptul, că aceștia au condiții egale pentru exercitarea drepturilor omului și realizarea potențialului lor de a contribui la dezvoltarea națională, politică, economică, socială și culturală. De obicei, femeile și bărbații au roluri diferite în activitățile specifice domeniului de apă și de canalizare, aceste diferențe sunt mai evidente în zonele rurale. Femeile sunt de cele mai multe ori utilizatorii, furnizorii și gestionarii apei în gospodăriile rurale și sunt gardienii igienei în gospodărie. În cazul în care sistemul de apă se defectează, femeile, nu bărbații, vor fi cel mai probabil afectate, deoarece ar trebui să se deplaseze mai departe pentru apă sau să folosească alte mijloace pentru a satisface nevoile de apă și de canalizare în gospodărie.

Abordând aspectele sociale în activitățile AAC, se îmbunătățește calitatea și durabilitatea proiectelor de AAC, de exemplu:

- Proiectarea și amplasarea facilităților de AAC vor reflecta mai bine nevoile diferite ale femeilor și bărbaților, iar amplasarea corectă a instalațiilor sanitare este deosebit de importantă, deoarece igiena este de multe ori subiectul sensibilității culturale care, de obicei, diferă între bărbați și femei;
- Nevoile femeilor pentru apă devin mai mult un punct central al unui proiect AAC și sunt adesea legate de activități la scară mică (grădărit, uz casnic, creșterea de animale la scară mică), vitale pentru gospodărie;
- Abilitățile financiare ale femeilor le fac pe acestea candidații ideali în economisirea și gestionarea resurselor pentru funcționarea continuă și întreținerea instalațiilor interioare de AAC;
- Cererea de instalații sanitare este mare, deoarece este recunoscută dorința puternică a femeilor și bărbaților de a avea instalații private, convenabile și sigure pentru ei și copiii lor;
- Există beneficii mari pentru sănătate, deoarece toți membrii comunității (bărbați, femei și copii) sunt implicați.

Partea II. Strategia de Dezvoltare

2.1. Obiectivul sectorial de dezvoltare

Conform Programului Regional Sectorial de alimentare cu apă și de canalizare pentru Regiunea Nord, până în 2020 în orașul Drochia vor fi asigurate condiții de acces la servicii sigure, suportabile și durabile de aprovizionare cu apă potabilă pentru 90% din populație, alimentate atât pe grupuri de localități prin apeducte regionale din sursele de apă (de suprafață), cât și prin soluții locale din surse subterane. Concomitent, se vor asigura serviciile suportabile și durabile de canalizare pentru 80% din populația orașului până în anul 2025, apele uzate fiind tratate conform normelor în vigoare la stație de epurare regională.

Transpunerea obiectivelor strategice naționale și regionale peste nivelul actual de dezvoltare a sectorului în orașul Drochia relevă că:

- După nivelul actual de acoperire cu servicii de alimentare cu apă, orașul, pentru a atinge dezideratul regional fixat pentru anul 2020 - 90% din populație, trebuie de depus efort.
- Contrar procentului ridicat de acoperire cu sisteme de apeduct, apa livrată trebuie de verificat la corespunderea criteriilor de apă potabilă.
- După nivelul de acoperire cu servicii de canalizare a orașului - acoperă 58% din populație și este sub media planificată de 65%

Pornind de la obiectivele naționale și regionale, **obiectivele sectoriale de dezvoltare** a domeniului de AAC pe termen mediu până în anul 2025 pentru orașul Drochia:

- **Asigurarea graduală a accesului la apă sigură a 100% din locuitorii orașului și la canalizare a cel puțin 65% prin îmbunătățirea facilităților de aprovizionare cu apă, de colectare și tratare a apelor reziduale, protejarea surselor de apă potabilă, ce va reduce impactul negativ asupra mediului și sănătății oamenilor.**
- **Pe termen lung (până în anul 2035) - de a acoperi integral necesitățile populației și sectorului privat cu servicii calitative și eficiente de alimentare cu apă și de canalizare, bazate pe capacitatea de gestionare durabilă a unui operator regional.**

Indicatorii – țintă pe termen mediu, stabiliți în conformitate cu Obiectivele Regiunii de Dezvoltare Nord și Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului (2020,2025).

Tabelul 2. Tabelul indicatorilor-țintă

	UM	Situația la zi, 2018	RDN 2020	Obiectiv CM Drochia		ODM 2025
				2020	2025	
Rata de acces a populației la sisteme îmbunătățite de alimentare cu apă potabilă pe oraș	%	80,5	90	80,5	100	80
Rata de acces a populației la sisteme îmbunătățite de sanitație pe oraș	%	58	80	58	65	65

Întru realizarea acestui obiectiv, pe termen mediu (2025), Republica Moldova s-a angajat deja să reușească asigurarea a peste 80% din populația țării cu servicii de alimentare centralizată cu apă și cel puțin 65% - cu servicii de canalizare, iar consiliul orașenesc va tinde să asigure 100% din populația orașului cu servicii de alimentare centralizată cu apă și 65% cu servicii de canalizare.

2.2. Priorități de dezvoltare

Elaborarea și implementarea unui proiect de infrastructură pentru sectorul alimentare cu apă și sanitație trebuie să beneficieze de:

- a. angajamentul preliminar al comunităților și al companiilor de apă vizate pentru acoperirea costului serviciilor, care urmează să fie prestate (acord sau contract privind tarifele serviciilor);
- b. asigurarea tuturor fondurilor necesare pentru întreaga investiție (angajament de finanțare multianuală pentru sursele de finanțare locale și angajamentul de finanțare al donatorilor străini, acolo unde este cazul).

Investițiile vor fi alocate în mod prioritar comunităților urbane mari, unde deja există rețele care trebuie să fie renovate și extinse. Planificarea și îmbunătățirea infrastructurii de alimentare cu apă și sanitație se va baza pe următoarele abordări:

1. elaborarea Planului de alimentare cu apă și sanitație, necesar în fiecare comunitate, împreună cu o metodologie de stabilire a priorităților;
2. elaborarea unui plan operațional pe termen scurt, mediu sau lung de investiții în domeniu în vederea mobilizării resurselor financiare necesare pentru planificarea investițiilor, ce va fi inclus în Cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM) conform priorităților stabilite în planurile disponibile și în planurile de dezvoltare regională și raională. Din 2019, suportul bugetar pentru sector să crească până la 1,2% din veniturile bugetelor locale pentru următorii cinci ani, cu o creștere viitoare graduală la fiecare cinci ani;
3. examinarea posibilității creării unui fond de cofinanțare pentru infrastructura de alimentare cu apă și sanitație, care să fie gestionat/exploatat de către administrațiile locale, planuri de alimentare cu apă și sanitație, studii de fezabilitate, proiecte tehnice și documentații de licitație.

La stabilirea priorităților pentru îmbunătățirea infrastructurii se vor lua în calcul comunitățile din zona acoperită de planurile de alimentare cu apă și sanitație. Criteriile de priorizare vor include:

- a) reducerea mortalității populației prin boli posibil asociate apei, în special pentru grupurile vulnerabile;
- b) atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului în ceea ce privește domeniul alimentării cu apă și sanitației prin creșterea acoperirii populației cu servicii de alimentare cu apă potabilă sigură și sanitație adecvată;
- c) stoparea/reducerea deteriorării infrastructurii, care deservește în prezent un număr mare de locuitori și îmbunătățirea eficienței sistemelor existente prin reabilitarea lor adecvată;
- d) reducerea semnificativă a deversării de apă poluată în corpurile de apă utilizate ca surse de apă potabilă pe plan intern sau în context transfrontalier;

Pentru finanțarea proiectelor se vor folosi următoarele **criterii-cadru**:

- interes și angajament din partea comunității(ilor) vizate;
- capacitatea comunităților vizate de a-și mobiliza propriile resurse financiare, dar și alte resurse, pentru implementarea proiectelor;
- voința comunităților de a accepta creșterea tarifelor, astfel încât să acopere cheltuielile;
- voința întreprinderilor de apă-canal de a se reorganiza și a-și extinde aria de prestare a serviciului de alimentare cu apă și sanitație pentru a-și îmbunătăți eficiența.

La determinarea surselor de finanțare a investițiilor, vor fi luate în considerare următoarele principii: toate intrările financiare planificate din tarife, taxe și transferuri trebuie evaluate în raport cu costurile pe etapele ciclului de proiect pentru a garanta că fondurile și veniturile din tarife sunt disponibile pentru acoperirea serviciilor furnizate.

Dat fiind, că în prezent costul real al serviciilor de apă și canalizare, care să conțină valoarea investițiilor și re-investițiilor, nu poate fi încasat de la toți consumatorii, se recomandă pentru construirea și operarea viitoarei infrastructuri de alimentare cu apă și sanitație, stabilirea și punerea în aplicare a unor **principii de bază**:

a) granturile (subvențiile) pentru investiții în domeniu trebuie acordate în mod prioritar localităților în care, conform studiului de fezabilitate, populația poate susține preponderent exploatarea sistemelor prin achitarea tarifelor;

b) atunci când o comunitate nu poate susține costurile de operare și întreținere a sistemului centralizat, trebuie planificate doar soluții individuale descentralizate sau semi-centralizate în conformitate cu voința utilizatorilor;

c) utilizatorii și beneficiarii trebuie să fie responsabili pentru acoperirea tuturor costurilor de operare și întreținere a sistemului centralizat din tarifele colectate, care trebuie ajustate periodic, în raport cu evoluția situației;

Norme și standarde clar definite vor impune autorităților locale utilizarea eficientă a resurselor, astfel încât nimeni să nu rămână fără conectare la apă potabilă și canalizare și fiecare să aibă acces, cel puțin, la un nivel de bază al acestor servicii.

2.3. Obiectivele specifice de dezvoltare

În baza Analizei Diagnostic, priorităților locale și naționale, obiectivelor stabilite la nivel național, regional și raional, în mod participativ s-au identificat următoarele obiective repartizate în **4 direcții strategice** în acest sector:

- 1. Creșterea calității serviciului de AAC în baza principiului de regionalizare și cooperare intercomunitară, prevede măsuri de:**
 - Creștere a indicelui de calitate a apei;
 - Creștere a capacității operaționale în prestarea serviciului de AAC prin efectuarea măsurilor organizatorice și juridice de constituire a unui operator unic pentru întreg raionul;
 - Cooperare intercomunitară în vederea eficientizării serviciilor publice locale de aprovizionare cu apă și canalizare.
- 2. Promovarea și constientizarea populației în accesarea, eficientizarea, dezvoltarea, și protejarea sectorului de AAC, prevede măsuri de:**
 - Sporire a nivelului de transparență și monitorizare în prestarea serviciilor de AAC;
 - Ridicarea nivelului de conștientizare și responsabilitate a consumatorilor.
- 3. Creșterea nivelului de acoperire a populației cu servicii de aprovizionare centralizată cu apă, prevede măsuri de:**
 - Creștere a nivelului de asigurare cu servicii centralizate de aprovizionare cu apă de la nivelul actual de 89% la 100% în anul 2025.
- 4. Creșterea nivelului de acoperire a populației cu servicii de canalizare centralizată, prevede măsuri de:**
 - Creșterea nivelului de asigurare cu servicii centralizate de canalizare de la nivelul actual de 58% la 65% în anul 2025.

OS-1. Creșterea calității serviciului de AAC în baza principiului de regionalizare și cooperare intercomunitară.

Modelul instituțional de regionalizare a serviciului de alimentare cu apă și de canalizare pentru raionul Drochia, stabilit în Strategia de AAC a raionului (2018-2025), include două elemente-cheie:

- a. Operatorul Regional (OpR);
- b. Contractul de delegare a gestiunii serviciului, care reglementează relația dintre operatorul regional și autoritățile publice locale.

Î.M. „Apa Canal din Drochia” va fi reorganizată prin dezmembrare (separarea domeniului de AAC). În rezultat, întreprinderea municipală actuală va presta servicii de salubritate, amenajare, înverzire ș.a., cu excepția serviciilor de apă și canalizare. Serviciile de apă și canalizare vor reveni întreprinderii nou create - S.A. „Apă-Canal Drochia”. Astfel, în urma reorganizării prin dezmembrare și separare, vor activa două întreprinderi, cea cu denumirea veche ca întreprindere municipală și întreprinderea nouă ca societate pe acțiuni. În cadrul întreprinderii nou formate va fi necesar de creat o structură nouă, secția tehnică, care va suplini din punct de vedere metodologic și tehnic administrația întreprinderii în procesul de regionalizare a serviciilor de AAC.

Regionalizarea serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare va presupune extinderea ariei de deservire în toate localitățile din raion. Localitatea-pivot va constitui centrul raional Drochia. Ulterior, localitățile, care dispun de sisteme de apă și canalizare, vor delega gestiunea serviciului de apă și canalizare operatorului din orașul Drochia, iar pe măsura construcției sistemelor noi de apeduct și canalizare în localitățile, unde la moment acestea lipsesc, se vor asocia și alte comunități. Structura organizatorică existentă a Întreprinderii Municipale „Apă-Canal din Drochia” va necesita schimbări, în vederea acoperirii cerințelor tot mai mari ale ariei de deservire în expansiune. Întreprinderea urmează a fi reorganizată prin transformare în societate pe acțiuni.

Procedura de constituire a operatorului comun regional de AAC se va realiza în baza cooperării intercomunitare (CIC) dintre autoritățile de ambele nivele din raion și poate accepta diferite scenarii:

- 1) Fondator și acționar unic al S.A. este APL a orașului Drochia, celelalte APL-uri din raion delegă serviciul în gestiunea Operatorului din oraș prin concesionare;
- 2) Fondatori și acționari ai S.A. sunt mai multe APL-uri de nivelul I, cu cote egale sau diferite din capitalul social;
- 3) Fondatori ai S.A. sunt Consiliul Raional Drochia și APL-uri de nivelul 1, inclusiv, Consiliul Orășenesc Drochia.

Un sistem public regional de alimentare cu apă și de canalizare reprezintă ansamblul tehnologic, operațional și managerial constituit prin punerea în comun a două sau mai multe sisteme locale de alimentare cu apă și de canalizare. Obiectivul principal al creării unui sistem public regional de alimentare cu apă și de canalizare îl reprezintă optimizarea serviciilor oferite prin utilizarea de resurse și facilități comune. Ca direcție strategică, este recomandabil ca operarea regională a serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare să acopere o zonă cel puțin 100.000 de locuitori și cât mai multe zone urbane dintr-un raion, pe **cluster** sau bazin hidrografic.

Cooperarea intercomunitară (CIC) se referă la cooperarea între localități în scopul creșterii eficacității și eficienței serviciilor livrate (serviciile de aprovizionare cu apă și serviciile de canalizare). Un aspect important al CIC este regionalizarea serviciilor publice. Regionalizarea poate fi înțeleasă ca un clustering, sau o grupare a întreprinderilor, care furnizează servicii publice, cum ar fi serviciile de aprovizionare cu apă și serviciile de canalizare. Regionalizarea serviciilor publice este utilizată pentru a crește eficiența și a reduce costurile, prin utilizarea economiilor de scară, spre deosebire de utilizarea unor soluții individuale. Clusterul reprezintă o zonă geografică de localități, care utilizează/dețin împreună infrastructura în domeniul AAC sau cooperează în cadrul unui sistem comun de management în AAC.

Crearea clusterului se începe odată cu semnarea Acordului de cooperare intercomunitară între APL-urile de nivelul I (eventual, și APL de nivelul II). În baza Acordului se va crea un organ de lucru prin delegarea competențelor persoanelor respective prin deciziile consiliilor locale (primari sau alte persoane delegate) și fond de cofinanțare a planurilor de alimentare cu apă și sanitație, studii de fezabilitate, proiecte tehnice, documentații de licitație, și realizarea proiectelor comune în natură. Fondul va fi completat anual (și pe parcursul anului – după posibilitate și necesitate) din bugetele locale pentru finanțarea măsurilor comune ale participanților la CIC. Contribuția fiecărui participant va fi stabilită de comun acord în baza criteriilor elaborate și acceptate de toți.

Pentru inițierea procesului de cooperare intercomunitară în capitolul de AAC a SDSE a raionului Drochia pentru perioada 2018 – 2025 s-a propus o extindere graduală a serviciilor de AAC din oraș în sate, din satele mari în satele mici. Principiul de formare a clusterelor a fost definit ca acces la sursa de apă potabilă sigură. Dar, pentru a nu defavoriza localitățile în soluționarea problemelor de AAC în timp (accesul la finanțare), clusterelor pot să se dezvolte în paralel, dar viteza de parcurgere spre obiectiv este mai mare.

Implicarea APL de nivelul I și II, aplicarea instrumentelor de regionalizare a serviciilor de AAC și clusterizarea lor, aplicând principiile de priorizare, stabilite de cadrul strategic, vor permite atingerea obiectivelor minime stabilite pentru dezvoltarea raionului pe termen mediu (anul 2025).

OS-2. Promovarea și constientizarea populației în accesarea, eficientizarea, dezvoltarea, și protejarea sectorului de AAC

Strategia promovează implicarea publică în dezvoltarea sistemelor de apă și canalizare în orașul Drochia, întrucât înțelegerea necesității utilizării apelor calitative printr-un sistem eficient și ușor de utilizat este deosebit de important pentru protejarea sănătății populației și conservării mediului ambiant.

Problemele ce țin de aprovizionarea populației cu apă calitativă și servicii de canalizare-epurare a apelor uzate este abordată prin prisma dreptului fundamental al omului la apă potabilă și sanitație. Este importantă participarea cetățenilor atât în procesele decizionale care vizează toate aspectele sectorului, cât și la identificarea soluțiilor de dezvoltare și menținere a infrastructurii de aprovizionare cu apă și canalizare.

În vederea creșterii nivelului de transparență și monitorizare a activității APL I și a prestatorului de servicii de AAC se propune evaluarea sistematică a nivelului de poluare a surselor de apă în instituțiile și alte locuri publice, organizarea și facilitarea participării populației la cursurile de protecție a mediului și surselor de apă, la campanii de informare tematice, acțiuni practice de salubritate a surselor de apă, printare pliante, publicare articole, anunțuri despre procesul de prestare a serviciului de AAC și utilizare a tehnologiilor de alternativă în prelucrarea apelor uzate. Este important ca consumatorii să cunoască și să conștientizeze pentru ce plătesc (formarea tarifului la apă și canalizare) și că calitatea serviciului pe care-l primesc depinde inclusiv de onorarea datoriei lor de a achita la timp plata pentru acest serviciu.

În vederea realizării acestui obiectiv, APL, Operatorul de AAC va stabili relații de cooperare cu asociațiile obștești locale și va încuraja activitatea lor de asigurare a comunicării eficiente cu societatea civilă din comunitate (populația orașului).

Scopul comunicării este cel de informare, motivare, convingere, instruire, încurajare a consumatorilor privind monitorizarea calității prestării serviciilor de AAC și participarea la menținerea eficienței și dezvoltarea durabilă a lor.

OS-3. Creșterea nivelului de acoperire a populației cu servicii de aprovizionare centralizată cu apă

Întru atingerea acestui obiectiv, vor fi reabilitate, modernizate și extinse rețelele de apeduct cu atingerea ratei de acces a populației orașului Drochia la servicii de alimentare cu apă potabilă de la nivelul actual de 89% până la 100% în anul 2025.

Conform Strategiei naționale de aprovizionare cu apă și sanitație a Republicii Moldova (2014-2028), investițiile vor fi alocate în mod prioritar comunităților urbane mari, unde deja există rețele, care trebuie să fie renovate și extinse. Lucrările de proiectare a rețelelor de apeduct și construcția lor vor fi prioritate pentru anul 2019 și următorii ani.

Studiul de fezabilitate pentru proiectul "Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare în orașul Drochia" din decembrie 2015, elaborat cu suportul GIZ în cadrul proiectului "Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova", propune o etapizare structurată a Programului de Investiții Prioritare (PIP) și crearea condițiilor necesare pentru implementarea ulterioară a PIP în orașul Drochia.

În rezultatul investițiilor trebuie să se schimbe următorii indicatori de calitate a serviciilor:

- Furnizarea apei în conformitate cu normele naționale privind calitatea apei potabile în toate sectoarele din zona de servicii;
- Menținerea programului existent al serviciilor prin furnizarea apei 24 ore/zi;
- Extinderea ariei de prestare a serviciilor de alimentare cu apă în orașul Drochia;
- Reducerea volumului de apă nefacturat la un nivel acceptabil, de maxim 25% până în anul 2045;
- Reducerea costurilor operaționale și alocarea de fonduri suficiente pentru întreținerea, reparația și renovarea capitală a sistemului de alimentare cu apă în scopul de a asigura durabilitatea prestării serviciilor.

La alegerea soluției potrivite de alimentare cu apă potabilă a localităților, în caietele de sarcini pentru proiectanți, APL de nivelul I din diverse cauze (lipsa de cunoștință în domeniu AAC, lipsa de consultanță calitativă, lipsa de viziuni regionale de rezolvare a problemei ș.a.) nu întotdeauna iau în considerare soluțiile tehnico-economice identificate în cadrul studiilor de fezabilitate ca cele mai fezabile. De aceea, implicarea în acest proces - de a alege soluția cea mai potrivită din punct de vedere eficiență-cost, cost de exploatare, îi revine OpR, ceea ce presupune, că toate problemele legate de domeniul AAC pe viitor, trebuie să fie efectuate cu participarea nemijlocită și obligatorie a OpR. Acest lucru trebuie consfințit în deciziile consiliului local, în Acordurile de cooperare intercomunitară între APL de nivelul I.

Actualmente se elaborează documentația tehnică de execuție pentru reabilitarea și extinderea sistemului de alimentare cu apă în orașul Drochia. (costul serviciilor de proiectare 2 430 000 lei). Proiectul tehnic prevede realizarea următoarelor lucrări:

- Reabilitarea rețelelor de distribuție a apei – 10,7 km;
- Construcția (extindere) a 10,3 km rețele de distribuție a apei;
- Construcția aducțiunii de apă potabilă – 2,75 km;
- Reabilitarea a 5 sonde arteziene;
- Reabilitarea a 2 stații de pompare și 6 rezervoare de apă;
- 1200 branșări a consumatorilor noi la rețelele de alimentare cu apă extinse.

Elaborarea documentației tehnice pentru reabilitarea și extinderea sistemului de alimentare cu apă în orașul Drochia urmează să fie finalizată în trimestrul I al anului 2019, iar în trimestrul II se planifică organizarea licitațiilor publice pentru lucrările de construcție. Costul estimat al proiectului este de circa 40 mln lei, dintre care 6 mln 370 mii lei constituie costurile pentru cele 1200 conectări individuale planificate și care urmează să fie achitate de consumatori în proporție de 40% (2000 lei). Contribuția individuală este o condiționalitate a finanțatorului, dar și o datorie a consumatorilor de a-și asuma responsabilitatea pentru îmbunătățirea propriilor condițiilor de viață și a participa la activitățile comunitare în calitate de cetățean al comunității din care face parte.

Nici un investitor (care intenționează să facă investiții **mari**) nu va accepta acest **rol**, dacă condițiile obligatorii expuse mai sus nu vor fi îndeplinite. Toate acțiunile propuse trebuie realizate întocmai și în termenii stabiliți. Numai pachetul de obligațiuni îndeplinite prin prisma cerințelor strategiei poate servi drept precondiție de succes de atragere a investițiilor necesare.

Obiectivul stabilit poate fi atins, dacă condițiile donatorului financiar vor fi respectate întocmai. În cazul dat partenerii de dezvoltare au condiționat contribuția comunității. Dacă contribuția va fi colectată de la viitorii consumatori de servicii (în urma construcției de rețele noi de distribuție a apei), obiectivul stabilit va fi atins.

OS-4. Creșterea nivelului de acoperire a populației cu servicii de canalizare centralizată

Obiectivul prevede modernizarea și extinderea rețelelor de canalizare, cu atingerea ratei de acces a populației orașului Drochia la servicii de canalizare de la nivelul actual de 58% până la 65% în anul 2025.

În primul rând, pentru atingerea obiectivului asumat și pornind de la prioritățile de finanțare, vor fi efectuate **lucrări de proiectare și construcție** a rețelelor de canalizare în orașul Drochia, care prevăd reabilitarea rețelelor și extinderea lor cu acoperire de acces a populației la serviciile respective a 100%. Finanțarea se preconizează a fi efectuată din sursele atrase de la donatori externi sau/și fonduri naționale (Fondul Ecologic Național, Fondul Național de Dezvoltare Regională), cât și resurse locale, inclusiv, din bugetele APL, operatorului de servicii de AAC, contribuție comunitară. Prognoza este bazată pe faptul, că legislația sectorială pentru domeniu este îmbunătățită și se prognozează o dezvoltare mai amplă, ce permite pe viitor ca rata de acoperire cu servicii și rata de conectare la servicii să exprime o singură cifră.

În rezultatul investițiilor trebuie să se schimbe următorii indicatori de calitate a serviciilor:

- Extinderea ariei de prestare a serviciilor de canalizare în orașul Drochia;
- Epurarea apelor uzate din sistemul de canalizare conform legislației în vigoare din domeniul mediului și, în viitor, în conformitate cu legislația respectivă a UE (Directiva privind Epurarea apelor uzate orășenești);
- Îmbunătățirea protecției mediului.

Pornind de la prevederile SF pentru proiectul "Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare în orașul Drochia" (2015), investiția pentru domeniul de canalizare a or. Drochia este prevăzută pentru Faza 2 de implementare a proiectului.

S-a prevăzut extinderea rețelelor de canalizare cu 35,7 km¹ și colectoarelor sub presiune – cu 2,4 km. Investiția a fost evaluată la suma de 7 mln 555 mii 152 Euro.

Construcția stațiilor de pompare a apelor uzate (4) și reabilitarea celor vechi (3). Costul estimativ – 271 mii Euro.

Reabilitarea rețelelor de canalizare în orașul Drochia – 13 650 m. Costul estimat al investiției – 2 mln 252 mii 201 Euro.

Pentru atragerea investițiilor în domeniul alimentării cu apă potabilă și sanitație, Consiliul Orășenesc va întreprinde și alte măsuri decât cele aplicate până la moment (FEN, FDR, FNDR, GIZ) prin aplicarea proiectelor către diverși donatori, folosind în calitate de unitate de implementare structura nou formată a operatorului regional SA "Apă-Canal Drochia" - secția tehnică. O altă opțiune o constituie Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) și Banca Europeană pentru Investiții (BEI) cu sediul în Republica Moldova, care finanțează proiecte de la 500 mii euro în baza studiilor efectuate prin creditare și componenta de grant (de 10 – 30% la suma acordată). Astfel de colaborare dă posibilitate de a face un salt calitativ enorm în rezolvarea problemelor de alimentare cu apă și canalizare-epurare a apelor uzate în termeni medii (de cinci ani).

Se propune de a respecta următorii pași:

Efectuarea unui **Studiu de stabilire a disponibilității și necesităților cetățenilor orașului Drochia în construcția sistemelor de canalizare**. Se vor considera condiții optime de construcție și dezvoltare a sistemelor de canalizare, dacă ele corespund parametrilor prestabiliți:

1. Acceptul a 75% din gospodăriile locuibile a orașului, amplasate pe o stradă (unde nu sunt rețele de canalizare), de a se conecta la rețelele de canalizare care vor fi construite;
2. Acceptul de a achita contribuția înainte de a începe construcția sistemelor de canalizare în valoare de 5000 lei/gospodărie (sau altă cifră prestabilă de operator). Banii vor fi colectați de operatorul S.A. "Apă-Canal Drochia" în baza contractelor de prestări servicii cu fiecare

- gospodărie, cu angajamentul de a construi branșamentul de canalizare de la rețeaua de canalizare stradală, cu aducțiunea până în proprietatea viitorului consumator de servicii;
3. Acceptul achitării integrale a serviciilor prestate de apă și canalizare la tarifele stabilite, cu posibilitatea creșterii ulterioare.

În urma studiului vor fi identificate acele minimum 572 de gospodării (situate compact pe o stradă sau câteva străzi) care acceptă respectarea condițiilor. În acele sectoare este necesar inițial de a realiza proiectele tehnice și a identifica suma necesară și sursa de investiție.

Pentru atingerea obiectivului specific respectiv s-a luat în calcul varianta optimistă, când proiectele tehnice pentru dezvoltarea rețelilor de canalizare elaborate și cele care vor fi elaborate, vor găsi acoperire financiară pentru a fi realizate.

În perspectiva medie nu s-a prevăzut extinderea stației de epurare noi.

Obiectivul de 65% de la 58% actuale pare a fi unul nu mare, comparativ cu investiția total estimată. Sunt necesari 572 de abonați noi (cu media componenței familiei de 2,22 persoane).

2.4. Planul de acțiuni

Obiectiv specific 1: Creșterea calității serviciului de AAC în baza principiului de regionalizare și cooperare intercomunitară

Proiect/Acțiune	Etapă de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
Evaluarea fondurilor fixe a ÎM „Apă-Canal din Drochia” de către o companie ce deține licență de evaluare, cu separarea lor în două grupe: după proprietate – de domeniul public și de domeniul privat	Noiembrie 2018	30000 lei	Întreprinderea municipală	- Fondurile fixe a ÎM evaluate - Bunuri în două grupe: după proprietate (domeniul public și privat) separate	Bugetul ÎM, CO Drochia (în calitate de fondator)
Finalizarea de către ÎM „Apă-Canal din Drochia” a procedurii de avizare a tarifului la apă și canalizare la ANRE și aprobarea de către Consiliul Orășenesc.	Decembrie 2018	Fără cost	Întreprinderea municipală	Tarife noi la AAC aprobate	Fără sursă
Decizia Consiliului Orășenesc Drochia cu privire la reorganizarea prin transformare a Î.M. „Apă-Canal din Drochia” în S.A. ”Apă-Canal Drochia”. Fondul statutar al întreprinderii noi va fi constituit din bunurile de domeniu privat. Bunurile de domeniu public vor fi transmise în concesiune.	Decembrie 2018	Fără cost	Consiliul orășenesc Drochia	- Decizia consiliului orășenesc Drochia cu privire la reorganizarea prin transformare a Î.M. ”Apă-Canal din Drochia” în S.A. ”Apă Canal Drochia” aprobată - Fondul statutar al întreprinderii noi din bunuri de domeniu privat constituit - Bunurile din domeniu public în concesiune transmise	Fără sursă
Înregistrarea S.A. ”Apă-Canal Drochia”.	Mai 2019	Costuri aferente înregistrării (pînă la 2000 lei)	Întreprinderea municipală	S.A. ”Apă-Canal Drochia” înregistrată	Bugetul Î.M. sau al CO, care după începerea activității întreprinderii va fi rambursat de S.A.
Constituirea Call Center în cadrul S.A.”Apă-Canal Drochia”	Mai 2019	Conform grilei de	Acționarii, S.A. ”Apă Canal	Centrul constituit	S.A. ”Apă Canal-

Proiect/Acțiune	Etapă de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
		salarizare	Drochia		Drochia
Inițierea procedurii de creare a operatorului regional de AAC în baza cooperării intercomunitare între APL-le din raionul Drochia	Iulie 2018	Fără cost	CR Drochia, CO Drochia, consiliile locale ale localităților-partenere	• Acord de cooperare în vederea dezvoltării unui sistem și serviciu comun de AAC semnat	Fără sursă
Decizia CO Drochia cu privire la acceptarea de noi acționari în S.A. "Apă-Canal Drochia" și permisiunea de emisie a acțiunilor noi	Septembrie 2019	Fără cost	Consiliul orășenesc Drochia	• Decizia consiliului orășenesc Drochia pentru acceptul de noi acționari în S.A. "Apă Canal Drochia" aprobată • Permisie de emisie a acțiunilor noi primită • Numărul acționarilor majorați	Fără sursă
S.A. "Apă-Canal Drochia" devine de-facto operator regional de prestare a serviciilor de AAC pe teritoriul raionului.	Noiembrie 2019	Fără cost	APL de nivelul I; S.A. "Apă Canal Drochia"	• Operator regional creat în localitățile raionului	Fără sursă
Consolidarea capacităților instituționale și tehnice a S.A. "Apă-Canal Drochia"	2019 - 2025	-	APL de nivelul I și II, S.A. "Apă-Canal Drochia"; AMAC, GIZ	• Plan de creștere a capacităților a S.A. "Apă-Canal Drochia" elaborat • APL și reprezentanții S.A. "Apă-Canal Drochia" instruiți • Dotarea tehnică a S.A.	Donatori externi, APL de nivelul I și II, S.A. "Apă-Canal Drochia"

Obiectiv specific 2: Promovarea și constientizarea populației în accesarea, eficientizarea, dezvoltarea, și protejarea sectorului de AAC

Proiect/Acțiune	Etapă de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
Evaluarea sistematică (trimestrial) a calității și nivelului de poluare a surselor de apă (la sonde, instituțiile publice, consumatori casnici)	2018-2025	20 000/an	Operatorul de servicii AAC, CSP Drochia	• Apă sigură pentru consumatori, riscuri evitate de îmbolnăviri cauzate de apă poluată.	Operatorul de AAC
Organizarea periodică a campaniilor de informare și sensibilizare a populației privind protecția mediului și a surselor de apă	2018-20125	10 000/an	APL a or. Drochia, ONG locale	• Cetățeni informați, conștienți de importanța protejării mediului ambiant și a resurselor de apă.	APL or. Drochia, fonduri externe
Implicarea populației în procesele decizionale ce țin de sectorul de AAC (consulări și dezbateri publice privind alocarea de surse și prioritizarea investițiilor, aprobarea tarifelor, etc).	2018-2015	2 mii/an	APL or. Drochia, Operatorul deservicii AAC	• Populație informată și implicată în elaborarea și implementarea politicii locale de îmbunătățire a sectorului de AAC.	APL or. Drochia, Operatorul de AAC
Asigurarea transparenței în activitatea prestatorului de servicii de AAC	2019-2025	50 000 lei	Operatorul de servicii AAC, ONG locale	• Materiale de informare elaborate și diseminate (pliante, broșuri, articole în mass-media, anunțuri despre procesul de prestare a serviciului AAC) • Servicii de AAC orientate spre necesitățile consumatorilor; • Gradul de satisfacție al consumatorilor față de serviciile de AAC prestate crescute.	APL or. Drochia, Operatorul de AAC donatori externi

Obiectiv specific 3: Creșterea nivelului de acoperire a populației orașului Drochia cu servicii de aprovizionare centralizată cu apă.

Proiect/Acțiune	Etapă de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
Proiectarea rețelelor de apeduct din orașul Drochia pentru reabilitare și extinderea lor cu acoperire de acces a 100% din localitate	2018, trim.I-2019	2 430 000 lei	ADR Nord, GIZ	Documentație tehnică de execuție elaborată	Fonduri UE, APL or. Drochia
Construcția rețelelor de apeduct în orașul Drochia conform proiectului tehnic	2019-2021	40 000 000 lei	ADR Nord, GIZ	➤ 10,7 km rețele de distribuție a apei reabilite; ➤ 10,3 km rețele de distribuție a apei extinse; ➤ 2,75 km aducțiuni de apă potabilă construite; ➤ 5 sonde arteziene reabilite; ➤ 2 stații de pompare și 6 rezervoare de apă reabilite; ➤ 1200 consumatori noi conectați la rețelele de alimentare cu apă.	Fonduri UE, CR Drochia, APL or. Drochia; cetățenii
Alocarea resurselor financiare pentru realizarea proiectelor tehnice aflate printre primele în lista Priorităților pentru Investiții	Decembrie 2019	Conform estimărilor proiectelor tehnice	CR, APL I și Operatorul de AAC	Surse pentru finanțarea proiectelor alocate	Fondul de cofinanțare, Operatorul de AAC
Monitorizarea și gestionarea eficientă a resurselor de apă	2020-2025	Stabiliți prin licitație	S.A. "Apă-Canal Drochia"	• Documentația de atribuire elaborată • Tender efectuat și companie selectată • Apometre instalate • Sistemul SCADA pentru rețelele de apă potabilă implementat • Personal instruit	Operatorul de AAC, surse externe

Obiectiv specific 4: Creșterea nivelului de acoperire a populației cu servicii de canalizare centralizată

Proiect/Acțiune	Etapă de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
Proiectarea lucrărilor de reabilitare și extindere a rețelelor de canalizare în orașul Drochia	2020	1 500 000 lei	APL or. Drochia, ADR Nord, GIZ	Documentație tehnică de execuție elaborată	APL or. Drochia, Surse externe
Construcția rețelelor de canalizare din orașul Drochia conform proiectelor tehnice elaborate	2020 - 2025	48 000 000 lei	APL or. Drochia, ADR Nord, GIZ	Rețele de canalizare reabilitate și extinse; 572 consumatori noi racordați la rețele de canalizare	Fonduri externe și naționale (UE, FEN, FNDR); APL or. Drochia; populația
Modernizarea stației vechi de epurare a apelor uzate	2022	15 000 000 lei	APL or. Drochia, Operatorul de AAC	Stația de epurare a apelor reziduale reabilitată și modernizată în baza tehnologiilor avansate de epurare a apelor uzate	Fonduri externe, naționale, locale.

2.5. Evaluare și monitorizare

Monitorizarea Strategiei necesită colectarea, procesarea și evaluarea datelor cantitative din proiectele în curs de realizare și a datelor statistice de la autoritățile publice locale sau agențiile care supraveghează finanțarea investițiilor pentru sectorul alimentare cu apă și sanitație, precum și a datelor care documentează impactul evaluat al investițiilor și compatibilitatea lor cu obiectivele prezentei Strategii.

Monitorizarea și evaluarea sunt **orientate spre rezultate**; evaluarea progreselor în ceea ce privește atingerea **rezultatelor** preconizate pentru **fiecare fază** de actualizare, și **nu doar** o simplă realizare a tuturor **activităților** planificate.

Pentru efectuarea monitorizării vor fi folosiți următorii indicatori:

indicatori de bază, care documentează situația domeniului alimentării cu apă și sanitației la nivel național și local înainte de implementarea planului de acțiuni;

indicatori de intrare, care se referă la buget sau la alte resurse alocate proiectelor. Indicatorii financiari de intrare sunt utilizați pentru monitorizarea progresului din punct de vedere al angajamentului anual și plății fondurilor disponibile pentru orice acțiune, măsură sau proiect, raportate la bugetul disponibil și costurile eligibile;

indicatori de realizare, care măsoară direct activitățile îndeplinite în cadrul Strategiei și al planurilor de acțiuni multianuale. Aceste activități reprezintă primul pas către realizarea obiectivelor operaționale ale intervențiilor și sunt măsurate în unități fizice sau monetare. Ex.: numărul de comunități care primesc suport financiar, volumul total al investițiilor etc.;

indicatori de rezultat, care documentează efectele directe și imediate ale proiectelor. Ei furnizează informații despre schimbări cum sunt comportamentul, capacitatea sau performanța beneficiarilor direcți și sunt măsurați în unități fizice sau monetare. Ex.: numărul populației conectate la sisteme noi, etc.;

indicatori de impact, care se referă la beneficiile implementării Strategiei, dincolo de efectele imediate asupra beneficiarilor direcți, atât la nivelul intervențiilor, cât și, mai ales, la nivelul general al planificării. Ei vor fi exprimați în termeni „neți”, ceea ce înseamnă că trebuie scăzute efectele care nu pot fi atribuite proiectelor și luate în considerare efectele indirecte (deplasare și multiplicare). Ex.: creșterea numărului de angajați din mediul rural sau sporirea productivității datorită unor servicii mai bune de alimentare cu apă.

Monitorizarea planului de acțiuni se va efectua de două ori pe an la situația de 1 iulie și 1 decembrie a fiecărui an prin colectarea și agregarea datelor privind investițiile în sectorul alimentare cu apă și sanitație. Evaluarea datelor trebuie efectuată în termeni restrânși (până la 15 zile) pentru a permite conducerii APL de a primi decizii asupra informației primite pe parcursul și până la finele anului bugetar în ajustarea acelor măsuri din plan care deviază de la termenii stabiliți.

Responsabil tehnic pentru monitorizare și evaluare va fi desemnat inginerul (construcții, gospodărie comunală și drumuri) a Primăriei orașului Drochia pentru elaborarea rapoartelor, care va confirma veridicitatea datelor parvenite din sectoare. Rapoartele vor fi transmise Grupului de lucru. Planul de acțiuni va fi actualizat în funcție de evoluția situației. Actualizarea se va efectua de Grupul de lucru care va prezenta propunerile sale CO.

Raportarea. În cadrul procesului de monitorizare vor fi elaborate anual rapoarte de monitorizare, care vor include informații privind implementarea indicatorilor stabiliți pentru fiecare acțiune în parte, iar la fiecare an vor fi elaborate rapoarte de evaluare și progres, ce vor

determina care este impactul activităților realizate într-un anumit timp și nivelul de implementare a obiectivelor stabilite. Rapoartele de monitorizare și de evaluare vor fi elaborate de Grupul de lucru și prezentate CO.

Rapoartele de evaluare vor include în mod obligatoriu concluzii și recomandări referitoare la înlăturarea deficiențelor depistate în procesul de evaluare. Întru asigurarea implementării acestor recomandări Grupul de lucru poate să propună modificări, în funcție de necesități, în Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei.

La finalul implementării Strategiei, urmează a fi elaborat un raport de evaluare finală, care să conțină informații privind gradul de atingere a obiectivelor stabilite și a impactului scontat. În baza acestui raport, prezentat de către Grupul de lucru, se va decide asupra următoarei etape de planificare strategică în domeniul alimentării cu apă și sanitației.